

Gruvedrift - skape eller skade

Norge er på vei inn i et nytt nasjonalt gruveeventyr. Moderne gruvedrift er framtidsrettet industri som Norge trenger. Men gruvedrift vil alltid føre med seg restavfall. Grundige forhåndsarbeider må til for å hindre ubotelige skader på naturen.

Det finnes mineralverdier for 1500 milliarder kroner i norske fjell, melder Norges geologiske undersøkelse (NGU). Det kan gi viktige teknologiarbeidsplasser i distriktene. Men i flere lokalmiljøer er det bitter strid om hvordan avfallet skal lagres.

To store gruveprosjekter, Nussir i Finnmark og Nordic Mining i Sogn og Fjordane, har søknader inne i Miljøverndepartementet om tillatelse til sjødeponi.

Tidligere denne uka la Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)

og Direktoratet for naturforvaltning (DN) fram sine anbefalinger om gruveplanen ved Førdefjorden. De to direktoratene vil ha mer kunnskap før søknadene avgjøres. Store fiskeriressurser kan være truet i Førdefjorden.

Mange større prosjekter, til dels med utenlandske investorer, er under planlegging. Antakelig vil et ja til sjødeponi i Finnmark og Sogn og Fjordane føre til et rush av nye søknader.

Det er ikke bare forurensing i sjø som må undersøkes. Hvilke alternativer finnes for deponering på land eller i berget der mineralene tas ut? Og hvilke muligheter er det for bruk og eventuell videreføring av avfallsstoffene?

Hvis myndighetene umiddelbart tillater sjødeponi, blir det unødvendig å forske på alternativene. Da kan vi gå glipp av mye nyttig kunnskap.

Oppsummert

Gruveeventyr

1 Ny gruvedrift kan bety rikdom og arbeidsplasser i Distrikts-Norge

Forurensing

2 Faren for forurensing, særlig ved sjødeponi av gruveanfall, skaper strid.

Må ta tid

3 Både myndighetene og investorene må ta seg tid til å undersøke mulige naturskader, og alternativ utnyttelse, av reststoffene etter gruvedriften.

Er mineralverdiene i norske fjell er så store som det hevdes, bør investorene ha tid til de forhåndsstudiene som kreves.

Motsetningene i lokalmiljøene følger de tradisjonelle partiskillene. Ikke overraskende sier Sogn og Fjordane Ap ja til gruvedrift med sjødeponi. SV sier nei, og Sp rives mellom ønske om nye arbeidsplasser og vilje til å verne fiskeri- og grunneierinteresser.

Næringsminister Trond Giske har uttalt seg positivt om ny norsk gruvedrift. Men han kommer ikke utenom sine kolleger i Fiskeridepartementet og Miljøverndepartementet. Nå er det på tide at både tilhengere og motstandere av sjødeponi får vite hva Giske vil gjøre videre for å legge forholdene til rette for en moderne norsk mineralnæring.

SAGT

av andre

Ut: Erik Solheim. FOTO: SCANPIX

Skuffet

* «Erik Solheim skal ha reagert med skuffelse og sinne da han fikk beskjed om at han skal ut av regjeringen. Også veteranen Tora Aasland ble sparket mot sin vilje.»

Dagbladet.

En av de beste

* «Spesielt for Erik Solheim må det være tungt å forlate ministerposten. Der har han åpenbart trivdes. Dessuten har han vist seg som en av regjeringens beste statsråder. Han er resultatorientert, og har den blanding av ambisjoner og tilpasningsdyktighet som er en forutsetning for å lykkes i en slik jobb. Ikke minst for en SV-er.»

Politisk redaktør Harald Stanghelle i Aftenposten.

God råd

* «SV har veldig god råd dersom de lar Erik Solheim gå ut av regjeringen.»

KrF-leder Knut Arild Hareide på Twitter.

Tøff avgjørelse

* «Erik Solheim var tidlig ute med å støtte Lysbakken som leder, allerede før Solhjell trakk seg. Det tolker jeg dit hen at Solheim hadde lyst til å fortsette i regjering. Det er en tøff avgjørelse i den betydning at Lysbakken tar ut en av de mest erfarne i en situasjon hvor regjeringen trenger sitt mannskap.»

SV-kjenner Frank Rossavik til Aftenposten.

Brått

* «Beskjeden kom veldig brått på, men jeg vil stå på videre for det rødgrønne regjeringsalternativet.»

Erik Solheim til NRK i går.

Nationen arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale bes ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. PFU holder til i Oslo, tlf: 22 40 50 40. Epost: pfu@presse.no

Norske mødre

DAGENS GJEST

Hvorfor gjorde hun det? Hvorfor satte Ulla Meyer seg ned bak blendingsgardinene i krigens mørkeste år og skrev om kvinner som for lengst var døde og begravet? Oppunder jul i 1945 kom boken *Norske mødre* ut på Jacob Dybwads Forlag i Oslo. I likhet med Ulla Meyer selv er boken i dag glemt av de aller fleste.

Både økonomisk og faglig var utgivelsen et lite løft. Kulturhistoriske bøker har alltid hatt trange kår her hjemme, og rett etter krigen må hennes gjennomillustrerte verk på snaut 160 sider ha vært en sjeldenhet. Forleggeren spannderte ikke bare godt papir, men også en innbinding som har holdt ut 60 års jevn bruk. I ettertid er det likevel illustrasjonene som imponerer mest. Illustrasjoner kostet penger, og penger fantes sjelden til slike bøker. Ulla Meyers bok må derfor ha blitt vurdert som viktig.

Men også faglig var boken krevende. Biografiene skulle ikke bare gi kvinnesaken personlighet et uttrykk, men også illustreres med portretter som hadde vandret gjennom mange slektsledd. Dessuten, alle som har balet med

årstall for fødsel og død, pikenavn og mellomnavn eller barn av første, andre eller tredje ekteskap, vet hvor lett det er å trå feil i slike sammenhenger. For selv om Meyer skriver lett og sjelden belaster sine lesere med kildehenvisninger, satt det etterkommere landet rundt som var hennes kritiske lesere.

Norske mødre ble ikke skrevet av faghistorikeren som begår en populærvitenskapelig bok i arbeidstiden om sitt kjæreste tema. Det var kvinnesakskvinnen Ulla Meyer, men også journalisten og forfatteren i henne som drev arbeidet fremover. Selv om kvinnesaken lenge hadde hatt vind i seilene, var spinnesidens plass i historien fremdeles et lite utforsket i kapittel i norsk historie. «Mange ganger i årenes løp», skrev hun, «når jeg har beskjeftiget meg med kjente folks vita, har det slått meg at mødrene liksom er blitt rent borte, er forsvunnet fra landskapet så å si; det er så en kunne bli fristet til å tro at en flerhet av våre berømte landsmenn og -kvinner var kommet til verden uten mor.»

Derfor ble Maren Wessel, hun som satte Tordenskiold til verden, hentet frem igjen fra glemselen. Hun som angivelig skulle ha gitt

Sjur Harby

Sjur Harby er arkeolog og skribent

LITE UTFORSKET

«Selv om kvinnesaken lenge hadde hatt vind i seilene, var spinnesidens plass i historien fremdeles et lite utforsket i kapittel i norsk historie.»

ham «sitt klare blikk og ubøyelige vilje». Av samme grunn fant Ulla Meyer plass til Hilleborg Margrethe Sverdrup, mor til eidsvollsmannen Georg Sverdrup og til Jacob Sverdrup, grunnleggeren av Norges første landbrukskole. Hilleborg som så strengt hadde drillet sine sønner i Luthers katekismus og Pontoppidans forklaringer at hun i ettertid ble husket som en hard kvinne. Så var det Laura Munch som etter fem barnefødsler døde i 1869, ennå ikke 33 år gammel. Da det bar mot slutten, skrev hun et brev til sønnen Edvard der hun trøstet ham med at de nok ville møtes igjen i himmelen «for aldri mer at skilles». Brevet ble gjenfunnet blant hans etterlatenskaper av søsteren Inger, like velbevart som første gangen det ble lest.

Det er dette allmennmenneskelige som kjennetegner Ulla Meyers tilnærming til historien. Hun underslår ikke noe, men behandler kvinnesaken ettermæle i visshet om at hennes biografi bygger på fragmenter, på løsrevne blader som tilfeldigvis har overlevd tidens tann.

Kulturarv handler alltid om mennesker. Derfor bør Ulla Meyer huskes for sitt arbeid om norske mødre.